

İMO İzmir Şubesi

Derin Kazılar, İksa Sistemleri ve Dayanma Yapıları

Doç. Dr. Selim ALTUN
Ege Üniversitesi
İnşaat Mühendisliği Bölümü

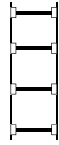
Sunum İçeriği

- ☐ İstinat Duvarları
- ☐ Yanal Toprak Basıncı Teorileri
- ☐ Derin Kazıların Yapılış Şekilleri
- ☐ Geleneksel İstinat Duvarlarının Tasarımı
  - Ağırılık Tipi İstinat Duvarları
  - Konsol İstinat Duvarları
  - Diğerleri
- ☐ Modern Dayanma Yapıları
  - GeoDuvar
  - Zemin Çivisi veya Ankraj Destekli Duvarlar
  - Diğerleri
- ☐ Tasarım Örnekleri

2

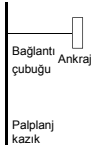
Yanal destek

Geoteknik mühendisliğinde yanal zemin hareketinin önlenmesi problemi sıkça karşılaşılan bir durumdur.

Konsol istinat duvarı

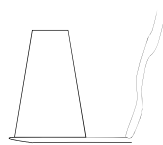
Destekli kazı

Ankrajlı palplanj kazık

3

Dayanma yapılarını dizayn edebilmek için bu yapılara etkiyecek olan yanal zemin basıncının büyüklüğünü bilmemiz gerekmektedir.

Ağırılık tipi istinat duvarı

Zemin Çivisi

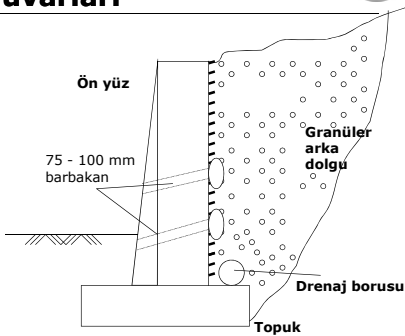
Toprakarme

4

İstinat Duvarları

Çeşitleri;

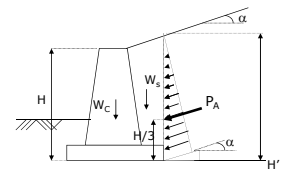
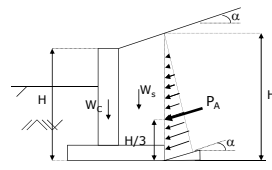
1. Ağırılık,
2. Yarı ağırılık,
3. Payandalı,
4. Donatılı

5

Toprak Basıncı Teorileri

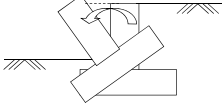
RANKINE → Duvar arka yüzeyi sürtünmesiz ve düşeydir
COULOMB → Duvar arka yüzeyinde zemin-duvar arası sürtünme mevcut ve duvar arka yüzünün düşey olma koşulu yok.

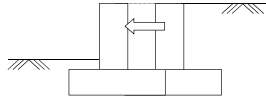
6

Stabilite Problemleri

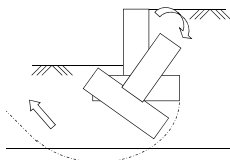
1) Dönme:

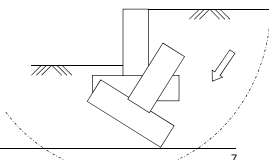
2) Kayma

3) Temel tabanı göçmesi

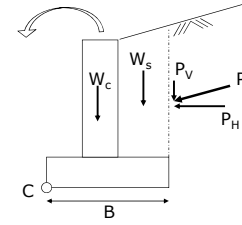
4) Toptan göçme

İstinat Yapılarının Boyutlandırılması İçin Gereken Stabilite Tahkikleri

Dönme tahkiki

Bilinenler; W_c, W_s, P_v, P_H

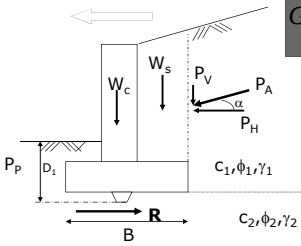
'C' noktasına göre moment,

Koruyucu moment: $(M_k) (W_c, W_s, P_v)$
Deviren moment: $(M_D) (P_H)$

$$G_s = \frac{\sum M_K}{\sum M_D} \geq 2.0$$

8

Kayma tahkiki

$$R = c_2 B + (\sum V) \tan \phi_2 + P_p$$

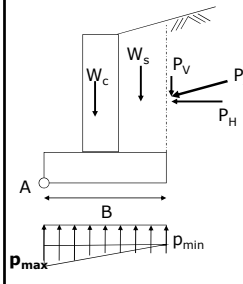
$$G_s = \frac{c_2 B + (\sum V) \tan \phi_2 + P_p}{P_A \cos \alpha} \geq 1.5$$

9

Taban basıncı tahkiki

q_a : Zemin emniyet gerilmesi

Toplam düşey
 $W_c + W_s + P_v$

$\sum V$

e

$\bar{x} = \frac{\sum M_R - \sum M_D}{\sum V}$

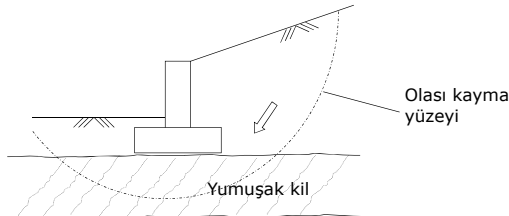
$e = \frac{B}{2} - \bar{x}$

$p_{\max/\min} = \frac{\sum V}{B \times 1} \left(1 \pm \frac{6e}{B}\right)$

$p_{\min} > 0$ Çekme gerilmesi olmamalı
 $p_{\max} < q_a$

10

Toptan kayma tahkiki

Olası kayma yüzeyi

Yumuşak kil

11

Sükunetteki Toprak Basıncı

Homojen bir zemin tabakası içerisindeki bir zemin elemanı üzerinde etkiyen, yatay efektif gerilmenin düşey efektif gerilmeye oranı, σ_h'/σ_v' , sükunetteki toprak basınç katsayısı, K_0 , olarak ifade edilir. K_0 durumunda bulunan bir zemin kütleğinde yanal yönde deformasyonlar gözlenmez.

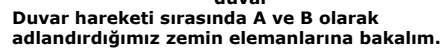
Zemin yüzeyi

12

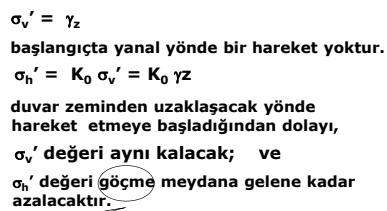

$$K_0 = 1 - \sin \phi'$$
$$K_{0,\text{aşırı konsolide}} = K_{0,\text{normal konsolide}} \text{OCR}^{0.5}$$
$$K_0 = \frac{\nu}{1-\nu}$$

Poisson oranı

13

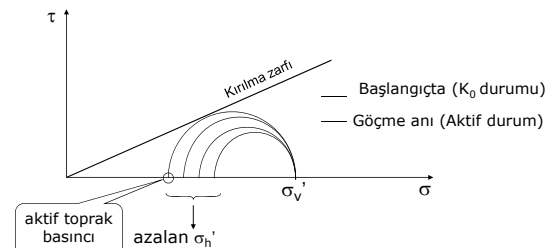

14

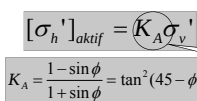

Aktif durum

15

16

Rankine aktif toprak basınc katsayısı

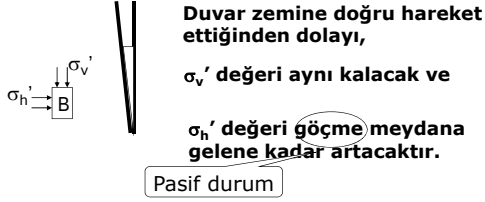

17
$$[\sigma_h']_{active} = K_A \sigma_v' - 2c\sqrt{K_A}$$

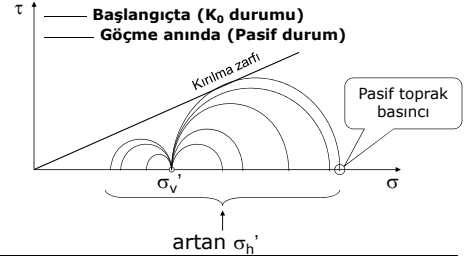
18

Kohezyonsuz Zeminlerde Pasif Toprak Basıncı

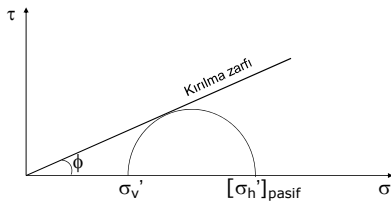

19

duvar zemine doğru hareket ettiğinden dolayı,

20

$$[\sigma_h']_{pasif} = K_p \sigma_v'$$

$$K_p = \frac{1 + \sin \phi}{1 - \sin \phi} = \tan^2 (45 + \phi / 2)$$

Rankine pasif toprak basıncı katsayısı

21

Kohezyonlu Zeminlerde Pasif Toprak Basıncı

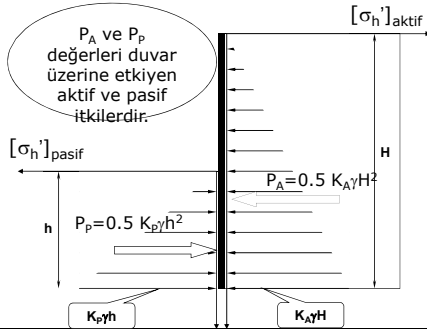

Kohezyonsuz zeminlerde karşılaşılan durum aynıdır. İkisi arasındaki tek fark kohezyonlu zeminlerde $c \neq 0$ olmasıdır.

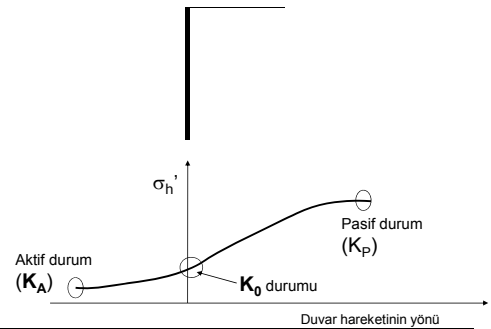
$$[\sigma_h']_{passive} = K_p \sigma_v' + 2c \sqrt{K_p}$$

22

Kohezyonsuz Zeminlerde Toprak Basınçlarının Dağılımı

23

24

Rankine Toprak Basınç Teorisi

$$[\sigma_h']_{aktif} = K_A \sigma_v' - 2c\sqrt{K_A}$$

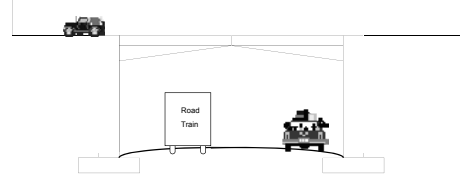
$$[\sigma_h']_{pasif} = K_P \sigma_v' + 2c\sqrt{K_P}$$

duvar ile zemin arasında sürtünmenin olmadığı varsayılır.

sadece düşey duvar arkasına etkiyen yanıl basınçların hesaplanmasında kullanılır.

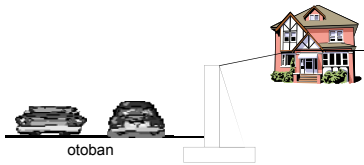
25

İstinat Duvarı Uygulamaları

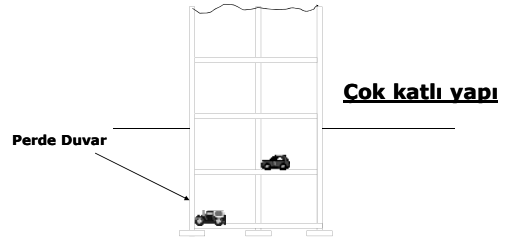
26

İstinat Duvarı Uygulamaları

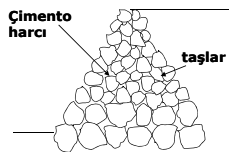
27

İstinat Duvarı Uygulamaları

28

Ağırlık Tipi İstinat Duvarları

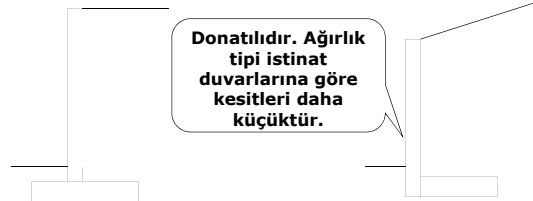

Donatısız beton
ya da taş duvar

Bu tip istinat yapıları arkalarında bulunan dolguya kendi ağırlıkları ile karşı koyarak destek verirler.

29

Konsol İstinat Duvarları

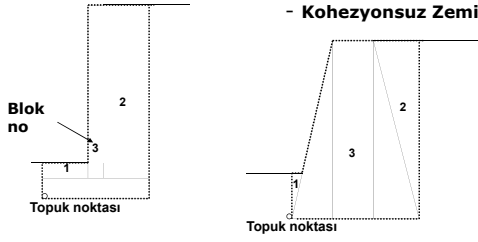
10/03/2011

30

İstinat Duvarı Tasarımı

- Kohezyonsuz Zeminlerde

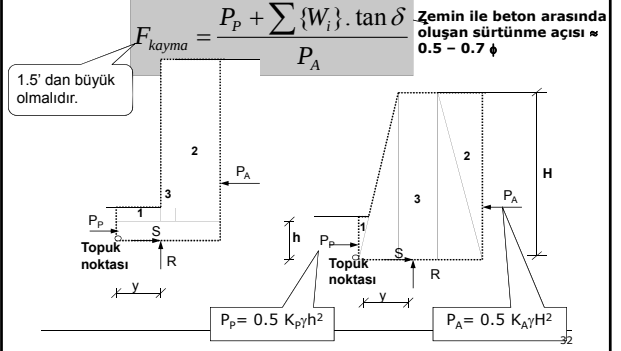
$W_i = i$ bloğunun ağırlığı

$x_i = i$ bloğunun ağırlık merkezinin topuk noktasına olan yatay uzaklığı

Düşey duvar arkasına sahip parçaların birleşiminden oluşan rijit sistemin stabilite analizi Rankine Teorisine göre yapılır.

31

Duvar tabanı boyunca kaymaya karşı güvenlik

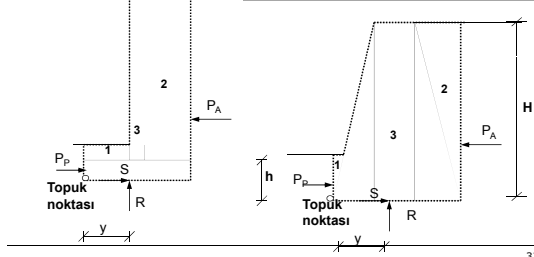

Topuk noktası etrafında devrilmeye karşı güvenlik

2.0' den büyük olmalıdır.

$$F_{devrilme} = \frac{P_p h / 3 + \sum \{W_i x_i\}}{P_A H / 3}$$

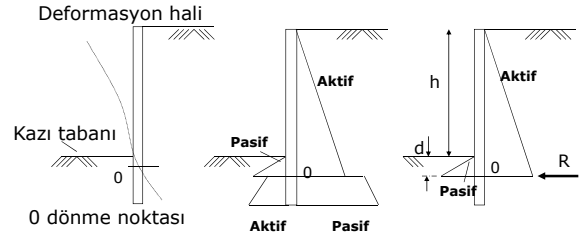

33

Zemine Ankastre Ankrajsız Palplanş Duvar

Maksimum ≈ 6 m kazı yüksekliğine kadar tercih edilebilir

34

Tasarım prosedürü

1- $\Sigma M = 0$ durumundan (d) çakma boyu belirlenir,

2- (d) boyu %20 arttırılır ($d_0 = 1.2d$),

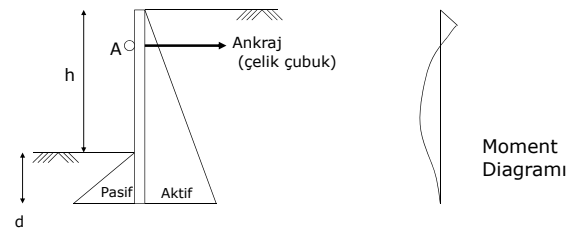
3- $\Sigma x = 0 \rightarrow 'R'$ belirlenir.

35

Zemine Serbest Mesnetli Ankrajlı Palplanş Duvar

Derin temel çukuru kazısı durumunda;

Not: Ankraj boyuna etki eden faktör önemlidir.

36

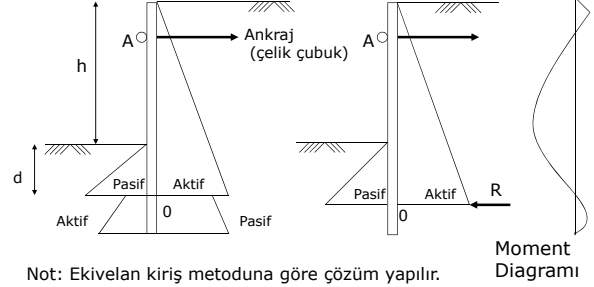
Tasarım prosedürü

- 1- 'd' çakma boyu için aktif ve pasif toprak basınçları,
- 2- Genellikle pasif gerilme için $G_s=2$ güvenlik uygulanır.
- 3- $\Sigma M_A = 0$ durumundan (d) değeri hesaplanır,
- 4- $\Sigma F=0$ olduğu yer maksimum momenti verir.

37

Zemine Ankastre Ankrajlı Palplanş Duvar

Derin temel çukuru kazısı durumunda;

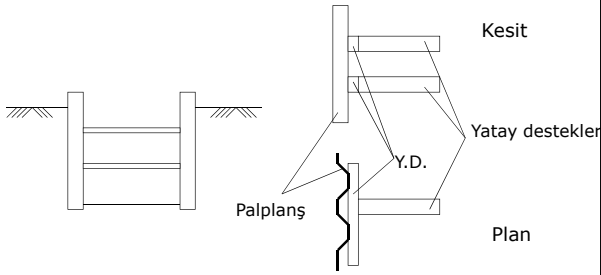

Not: Ekvolan kiriş metoduna göre çözüm yapılır.

38

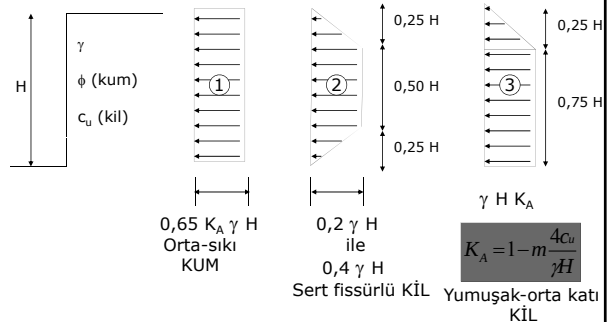
İksa Perdeleri

Yatay destekli kazılar-Hendek kazıları

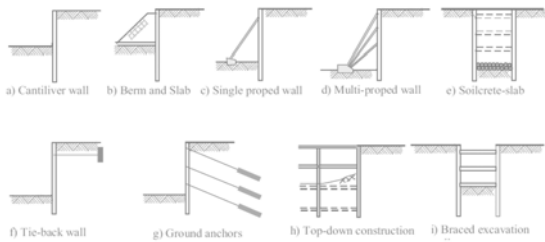
39

Destekli İksalarda Terzaghi & Peck (1967) Ampirik Toprak Basıncı Dağılımı

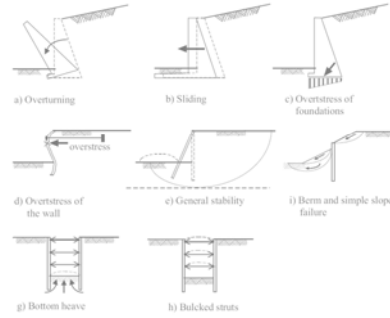
40

Derin Kazıların Yapılış Şekilleri

41

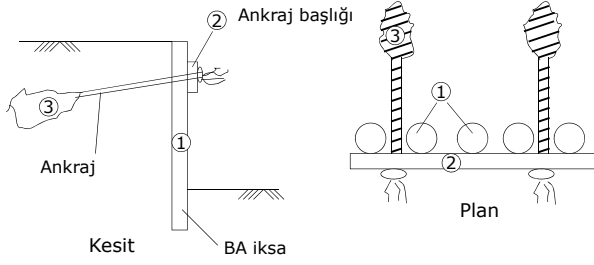
Destekli Kazılarda Göçme Şekilleri

42

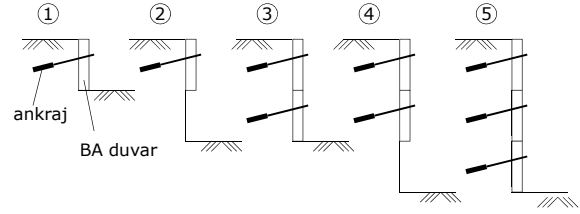

Kazıklı perde iksa duvarlar (Ankrajlı veya ankrajsız)

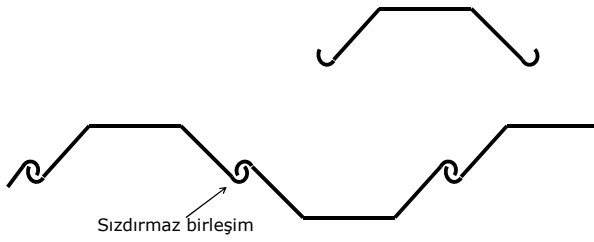
49

BA perde ankrajlı iksa duvarının imalat aşamaları

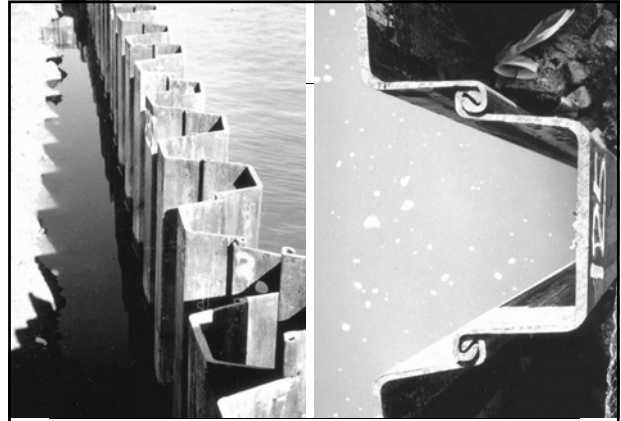

50

Palplanşlar

51

Palplanş perde

52

Palplanş Kazık

53

Palplanş Kazık

Yerleştirme
sırasında

Palplanş kazık
duvar

54

Palplanş Kazık

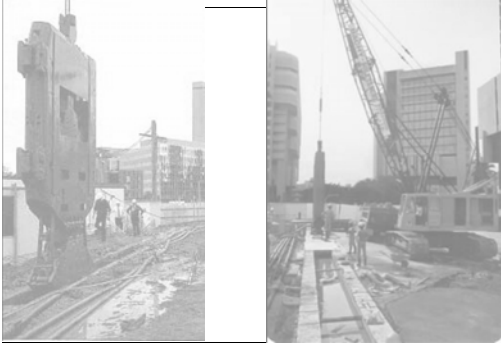
55

Palplanş Kazık

56

Diyafram Duvar

57

Diyafram Duvar (Donatı Yerleştirilmesi)

58

Diyafram Duvar

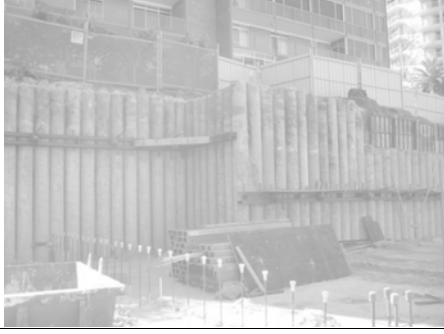
59

Diyafram Duvar

60

Teğet Kazıklar

61

Kesişen Kazıklar (4 Sıra Ankraj Destekli)

62

Kazıklı İksa (İç Destekli)

63

Kazıklı İksa (İç Destekli)

64

İstinat Duvarları

- ☐ Mekanik Olarak Stabilize Edilmiş Duvarlar
(Toprak Arme-GeoZemin-Donatılı Zemin Duvarlar)
- ☐ Beton (Modüler) Blok Duvarlar
- ☐ Konsol İstinat Duvarları
- ☐ Ağırlık Tipi İstinat Duvarları

65

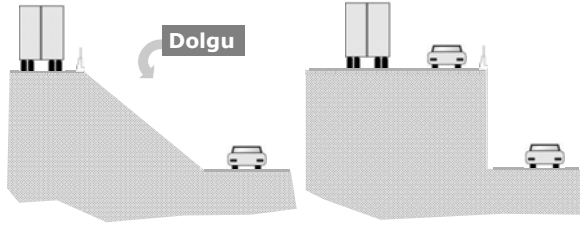
Dayanma Yapıları Şev yada Dayanma Yapısı?

66

Dayanma Yapıları

Dolgu Formunda İstinat Yapıları

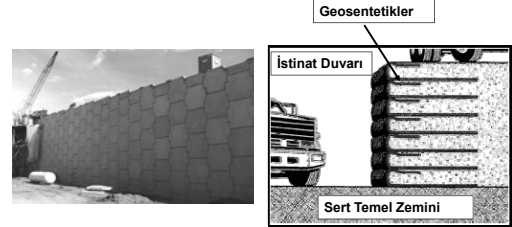

67

Donatılı Toprak İstinat Yapıları

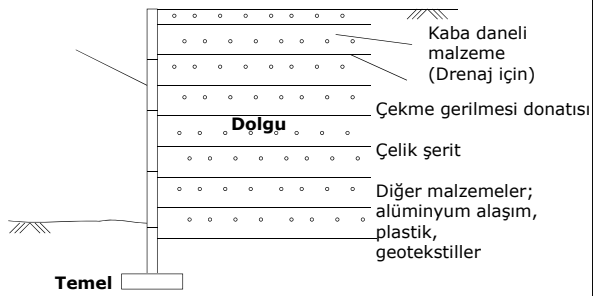

Toprakarme son yıllarda yaygın olarak kullanılmaktadır.

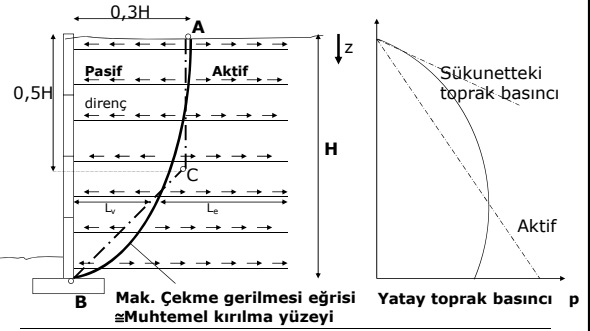

68

Donatılı Toprak İstinat Yapıları

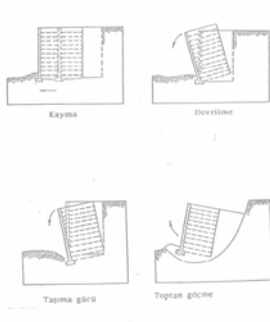

69

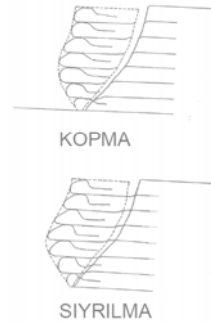
70

Dış Stabilitè

71

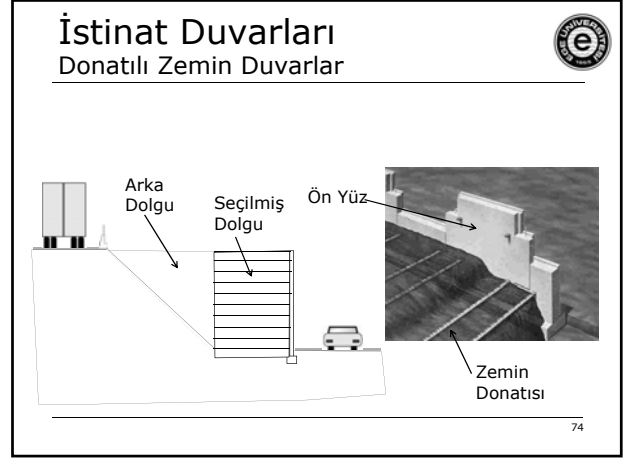
İç Stabilitè

72

73

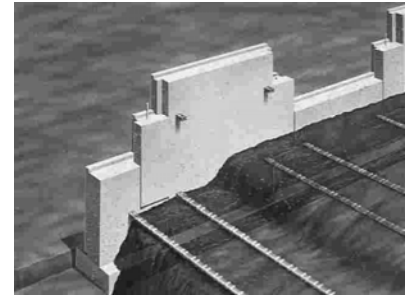
74

Toprak Arme Duvarlar

- ABD de en yaygın kullanılan istinat duvarı tipi
- Örneğin Texas Eyaletinde bütün istinat duvarlarının % 85 i GeoDuvar.
- Önyüz: Önceden hazırlanmış beton paneller
- Donatı: Metal (galvanize çelik) şeritler veya kablo hasırlar veya geogridler

75

Toprak Arme Duvar İnşaatı

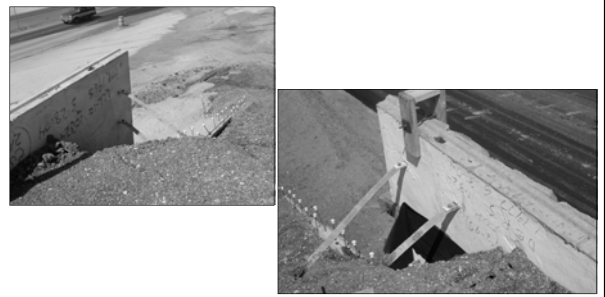
76

Toprak Arme Duvar İnşaatı

77

Toprak Arme Duvar İnşaatı

78

Toprak Arme Duvar İnşaatı

Galvanize
Çelik Şeritler

79

Toprak Arme Duvar İnşaatı

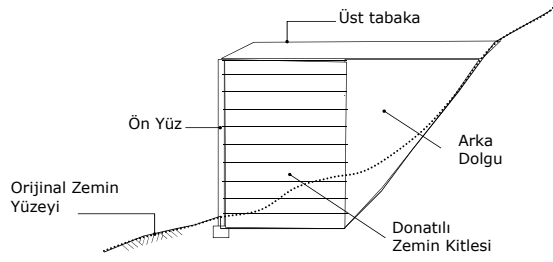

Galvanize
Kablo Hasırlar

80

Toprak Arme Duvar; Terminoloji

81

Toprak Arme Duvar; Paneller

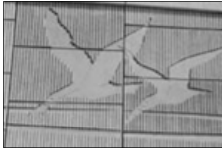
Haç Şekli

Dikdörtgen

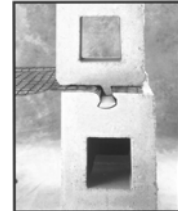
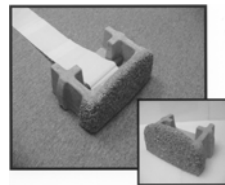
82

Toprak Arme Duvar; Paneller

83

Beton Blok Duvarlar

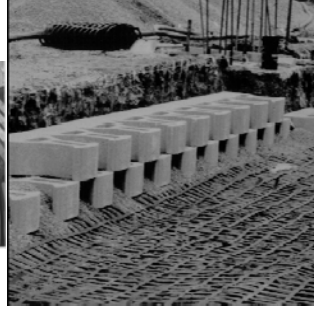
84

Beton Blok Duvarlar

Zemin Donatılandırma

Geogridler

85

Beton Blok Duvarlar

86

Beton Blok Duvarlar

- Eğik yüzeyler oluşturulabilir
- Tam bir düzgün yüzeyin arzu edilmediği durumlarda kullanılabilir
- Teraslı yapılar
- Peyzaj projelerinde
- Estetik görünüm

87

Dayanma Duvarı Tipleri (Dolgu türü)

GeoDuvarlar

Beton Bloklar

Geçici Dolgular

Konsol

Gabion Duvarlar

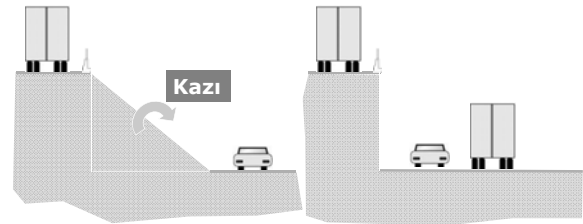
88

TCK NURBABA ALTUNİZADE YOLU GEOSENTETİK DONATILI DUVAR PROJESİ (1997)

89

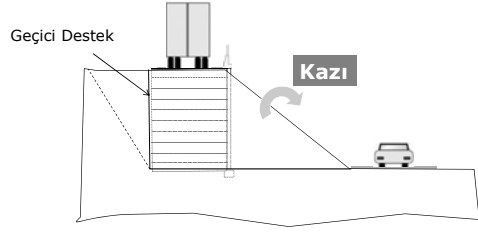
İstinat Duvarları Yol İnşaatları

90

İstinat Duvarları

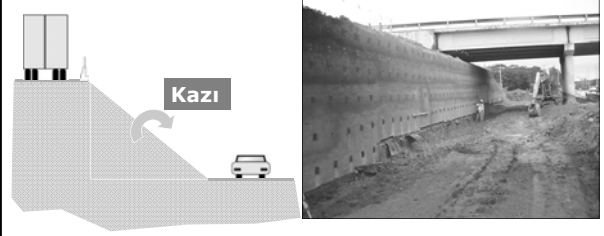
GeoDüvarlar

91

İstinat Duvarları

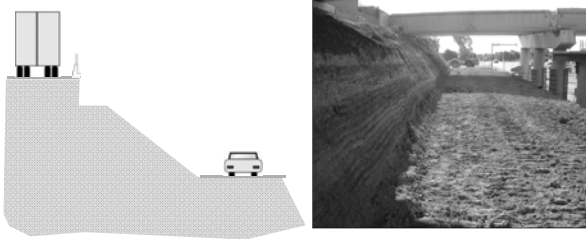
Zemin Çivili Duvarlar

92

İstinat Duvarları

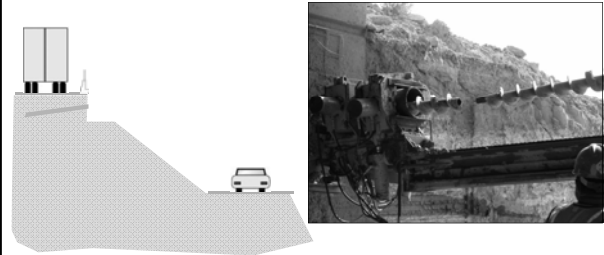
Zemin Çivili Duvarlar

93

İstinat Duvarları

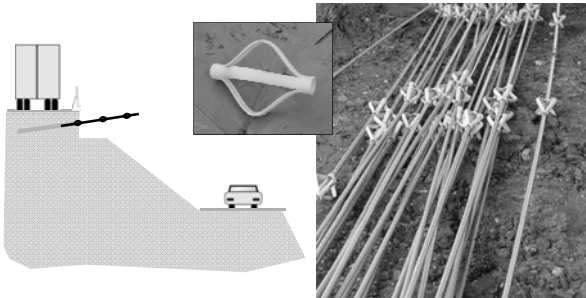
Zemin Çivili Duvarlar

94

İstinat Duvarları

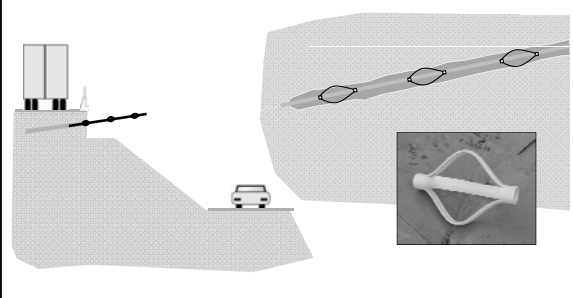
Zemin Çivili Duvarlar

95

İstinat Duvarları

Zemin Çivili Duvarlar

96

İstinat Duvarları

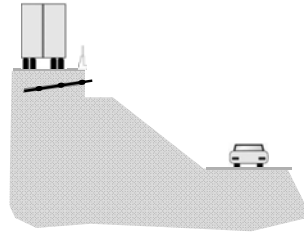
Zemin Çivili Duvarlar

97

İstinat Duvarları

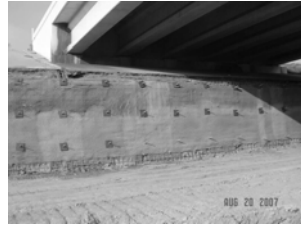
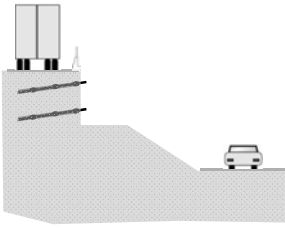
Zemin Çivili Duvarlar

98

İstinat Duvarları

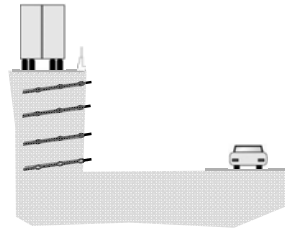
Zemin Çivili Duvarlar

99

İstinat Duvarları

Zemin Çivili Duvarlar

100

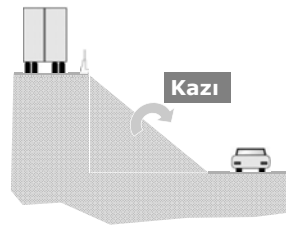
Zemin Çivisi

101

İstinat Duvarları

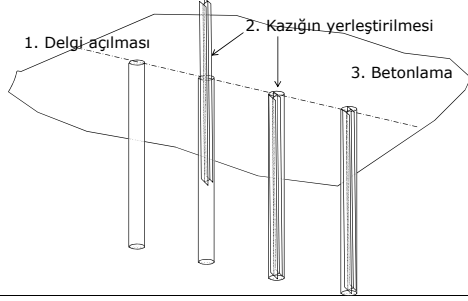
Öngermeli ankraj destekli Duvarlar

102

İstinat Duvarları

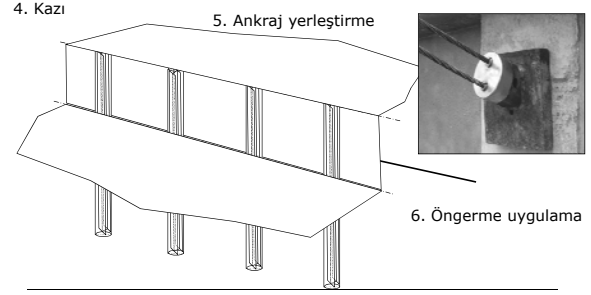
Öngermeli ankraj destekli Duvarlar

103

İstinat Duvarları

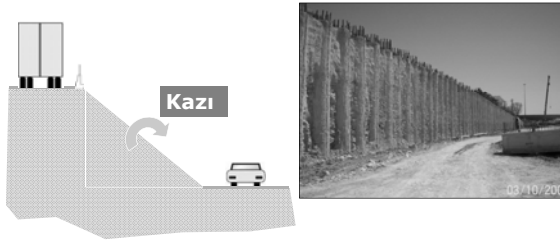
Öngermeli ankraj destekli Duvarlar

104

İstinat Duvarları

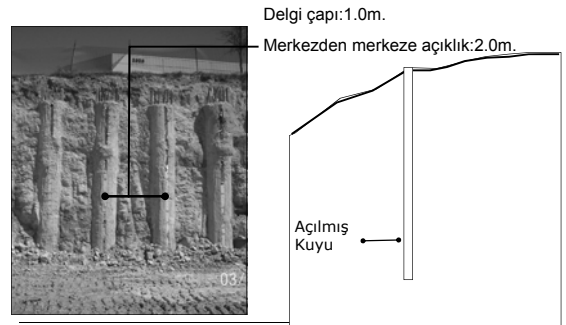
Konsol Tipi Dayanma Yapıları

105

İstinat Duvarları

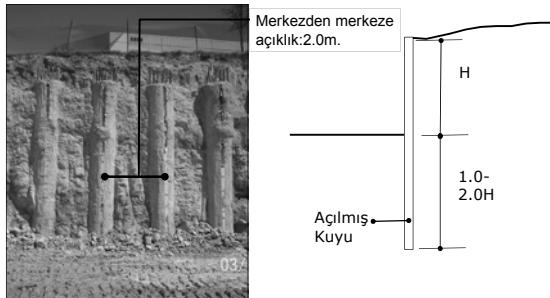
Konsol Tipi Dayanma Yapıları

106

İstinat Duvarları

Konsol Tipi Dayanma Yapıları

107

İstinat Duvarları

Konsol Tipi Dayanma Yapıları

108

İstinat Duvarları Palplanş Kazık Duvarlar

109

İstinat Duvarları Palplanş Kazık Duvarlar

- Malzeme: Çelik veya Öngerilmeli Beton
- Zemin içerisine titreşimli çekiçler veya çakma suretiyle yerleştirilir
- Konsol Boyu kazı yüksekliğinin genellikle 1.5 -2.0 katıdır

110

Dayanma Duvarı Tipleri (Kazı türü)

Geoduvar

Zemin Çivisi

Destekli

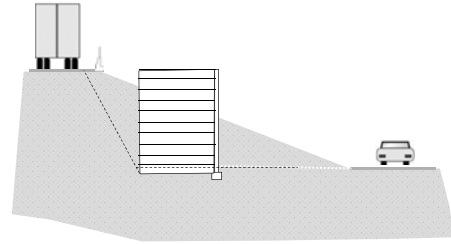
Kazıklı

Palplanş Kazıklı

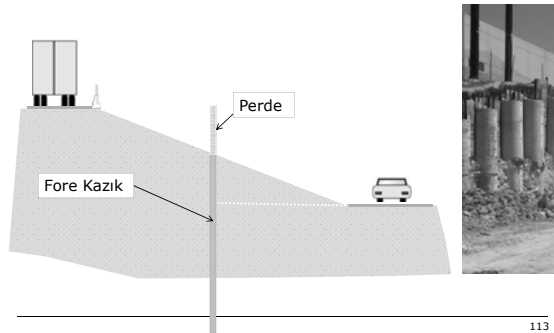
111

Kazı-Dolgu Türünde İstinat Duvarları (Destekli Geoduvar)

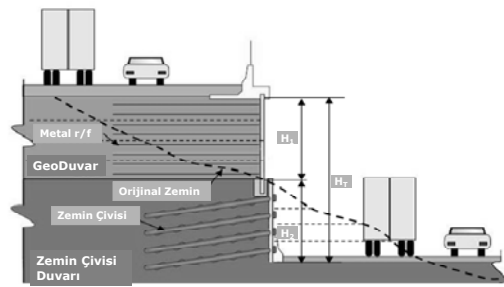
112

Kazı-Dolgu Türünde İstinat Duvarları (Kazıklı)

113

GeoDuvar/Zemin Çivisi Hibrit Duvar

114

İnşaat Maliyeti

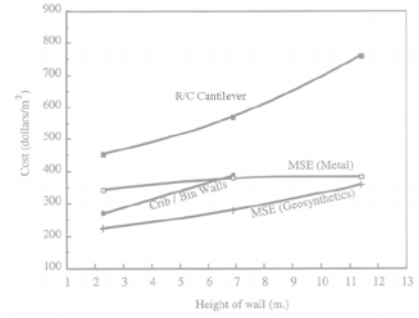
(ABD Kaynaklı)

Duvar Tipi	\$ (m ² si)
GeoDuvar	\$350.00
Beton Blok (Donatısız)	\$260.00
Yerinde hazırlanmış Beton	\$700.00
Zemin Çivisi	\$650.00
Konsol Tipi Fore Kazık	\$950.00
Ankraj Destekli Konsol	\$850.00

115

Maliyet Karşılaştırması

116

Dayanma duvarı ve iksa sistemlerinde yaşanan bazı göçme örnekleri

117

118

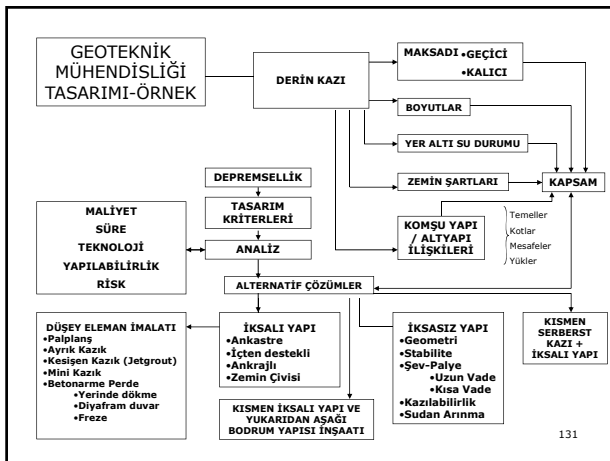

119

120

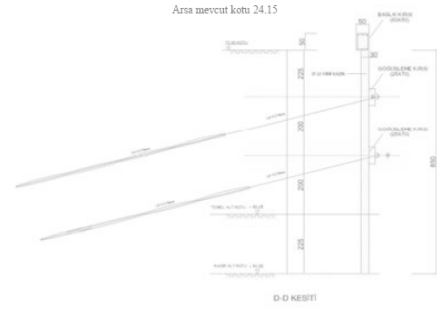

Bir İksa Tasarımı Örneği

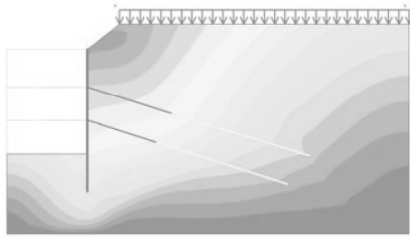
133

Bir İksa Tasarımı Örneği

134

Bir İksa Tasarımı Örneği

135

Bir İksa Tasarımı Örneği

136

Bir İksa Tasarımı Örneği

137

Bir İksa Tasarımı Örneği

138

Bir İksa Tasarımı Örneği

139

Bir İksa Tasarımı Örneği

140

Bir İksa Tasarımı Örneği

141

Kaynaklar

- Das, B.M. (2005), Fundamentals of Geotechnical Engineering, 2nd Edition, Nelson, a Division of Thomson Canada Ltd.
- Das, B.M. (2004), Principles of Foundation Engineering, 5th Edition, Brooks/Cole, a Division of Thomson Learning Inc.
- Turner, J.M. (2009), Excavation Systems Planning, Design, and Safety, Mc Graw Hill, New York
- FHWA (2001), Mechanically Stabilized Earth Walls and Reinforced Soil Slopes Design and Construction Guidelines. Publication No. FHWA-NHI-00-043.
- FHWA (1996), Technical Manual, Manual for Design and Construction Monitoring of Soil Nail Walls, Publication No. FHWA-SA-96-069R, Chapters 1 and 2, pp. 1-65.
- FHWA (2003), Soil Nail Walls, Geotechnical Engineering Circular No.7, Report NO. FHWA0-IF-03-017.

142

Kaynaklar (devam)

- FHWA (1994), Soil Nailing Field Inspectors Manual – Soil Nail Walls, Report No. FHWA-SA-93-068.
- Kempfert, H.G. and Gebreselassie, B. (2006), Excavations and Foundations in Soft Soils, Springer-Verlag, Berlin.
- TS 2519 (1989) Ahşap İksa Hesap, Yapım, Bakım Söküm ve Dolgulama Kuralları
- TS 7627 (1989) Çelik İksa-Hesap, Yapım, Bakım ve Söküm Kuralları
- TS 7628 (1989) Betonarme İksa-Hesap, Yapım, Bakım ve Söküm Kuralları

143

Kaynaklar (devam)

- US Army Corps of Engineers (2002), Simplified Procedures for the Design of Tall, Stiff Tieback Walls, Engineer Research and Development Center, ERDC/ITL TR-02-10.
- US Army Corps of Engineers (2002), Methods Used in Tieback Wall Design to Prevent Local Anchor Failure, Progressive Anchorage Failure, and Ground Mass Stability Failure, Engineer Research and Development Center, ERDC/ITL TR-02-11.

144

İletişim Bilgileri

Doç.Dr. Selim ALTUN
Ege Üniversitesi
İnşaat Mühendisliği Bölümü
Bornova / İzmir
Tlf : 0(232)3111585
E-Posta : selim.altun@ege.edu.tr